

لزوم شناسایی تهدیدها و فرصت‌های پیش رو

اقتصاد ایران در سال آینده تهدیدها و فرصت‌هایی پیش رو دارد. برای بهره‌گیری از فرصت‌ها و مقابله با تهدیدات باید خوب آن‌ها را شناخت و به پیشوازشان رفت. یکی از تهدیدات پیش روی اقتصاد در سال آینده اثرپذیری اقتصاد کشور از کاهش بهای نفت در بازارهای جهانی است. به هر حال با وجود تلاش‌هایی که برای کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی در اقتصاد ایران انجام شده، هنوز می‌توان گفت اقتصاد ایران به نفت وابسته‌است. کاهش قیمت نفت به معنی کاهش منابع ارزی است و این مسئله دست دولت را برای پیشبرد برنامه‌های عمرانی می‌بندد. بنابر این دولت باید برای مقابله با این تهدید آماده باشد. یکی از فرصت‌هایی که در مقابل این تهدید قرار می‌گیرد، فراهم شدن فضا برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی از یک سو و تحریک سرمایه‌های داخلی از سوی دیگر است. دولت می‌تواند از فضای مناسب ایجادشده برای جذب سرمایه‌های خارجی و جایگزین کردن آن در پیشبرد پروژه‌های عمرانی استفاده کند و با این تاکتیک، یک فرصت را مقابل یک تهدید قرار دهد و بتواند اثرات مخرب آن را مدیریت کند.

البته برای تحریک سرمایه‌گذاری به طور کلی، یعنی چه در مورد سرمایه‌های خارجی و چه سرمایه‌های داخلی، نیاز به حذف قوانین مزاحم در فضای کسب‌وکار به صورت جدی وجود دارد. چند روز پیش در جایی خواندم که یکی از فعالان اقتصادی گفته بود، بیش از هزار و ۶۰۰ قانون مزاحم کسب‌وکار در حال حاضر شناسایی شده‌است. حداز صحت این ارقام، یک تهدید جدی در این میان نمایان می‌شود و آن هم بوروکراسی طولانی و حوصله‌سرب‌است که مانع شکل‌گیری سرمایه‌گذاری می‌شود. بنابر این دولت باید برای مقابله با این تهدید هم تمهیداتی بیندیشد. آنچه مسلم است اینکه در حال حاضر یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش روی اقتصاد ایران بیکاری است. کشور به صورت خیلی جدی نیازمند اشتغال‌زایی است. ایجاد اشتغال هم نیازمند سرمایه‌گذاری است. بنابر این می‌توان گفت یکی از تهدیدهای مهم پیش روی اقتصاد ایران افزایش بیکاری است.

یکی دیگر از مشکلات مهم پیش روی اقتصاد ایران، که می‌تواند تهدیدی بسیار جدی تلقی شود، گسترش فساد است. در سال‌های اخیر شاهدافزایش این پدیده شوم در عرصه اقتصادی بوده‌ایم و حالا که قرار است سرمایه‌گذاری‌های خارجی وارد کشور شوند باید به صورت جدی با این پدیده مبارزه کرد. در غیر این صورت همه آثار قابل‌تصور را به کام مردم و دولتمردان تلخ خواهد کرد. مبارزه با فساد در این دولت به صورت جدی باید پیگیری شود. از این نظر می‌توان گفت وجود فساد اقتصادی یک تهدید بالقوه و مبارزه جدی با آن به نوعی یک فرصت است. به این معنا که رفع آن می‌تواند موجب بازگشت اعتماد به سطح جامعه و همچنین بخش‌های مختلف اقتصادی شود. در همین حوزه باید به قاچاق هم اشاره کرد. پدیده قاچاق که زیرمجموعه فساد اقتصادی است، یکی از مهم‌ترین تهدیدات پیش‌روی اقتصاد ایران است که باید برای رفع آن برنامه‌ریزی جدی صورت گیرد. سرمایه‌هایی که به کشور می‌آید می‌تواند وضعیت اقتصاد را بهتر کند. در حال حاضر ماشین‌الات، تکنولوژی و ناوگان هوایی ما قدیمی است، بنابر این باید این‌ها را جایگزین کرد و صنایع را نوسازی کرد. در این صورت است که بهره‌وری بالا می‌رود و میزان سوددهی در بخش‌های مولد هم می‌تواند افزایش یابد. در چنین شرایطی عرضه زیاد می‌شود و قیمت‌ها پایین می‌آید. همچنین دلارهایی که از محل پول‌های بلو‌ک‌شده به دست می‌آید می‌تواند قیمت دلار را پایین بیاورد. این‌ها مجموعه‌ای از تهدیدها و فرصت‌هاست که می‌توان به فهرستشان اضافه کرد. آنچه مهم است شناسایی این تهدیدات و فرصت‌ها و برنامه‌ریزی برای روبرویی با آن‌هاست که باید به صورت جدی در دستور کار قرار بگیرد.

استاد اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی

عادی شدن روابط بانکی زمان می‌برد

ولی‌الله سیف، رئیس کل بانک مرکزی، در واکنش به برخی خبرها مبنی بر عدم عادی شدن روابط بانکی ایران با خارج، از جمله اروپا، با وجود لغو تحریم‌ها گفت: «طبیعی است که بانک‌های اروپایی به دلیل شبکه بسیار گسترده کارگزاری که قبل از تحریم در ایران وجود داشت با ابهاماتی مواجه باشند و همین امر مراوده بانکی را کمی کند می‌کند.» وی در ادامه اظهار کرد: «تمامی بانک‌ها در آغاز کار با یک سری سئوالات و ابهامات مواجه‌اند و تجربه نشان می‌دهد زمانی که برای آن‌ها مسائل را توضیح دهیم ابهامات آن‌ها رفع می‌شود.» به گزارش ایرنا، سیف سه‌شنبه هفته گذشته در حاشیه نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی این سخن را بر زبان آورد.

۰۲ | آتیه‌نو

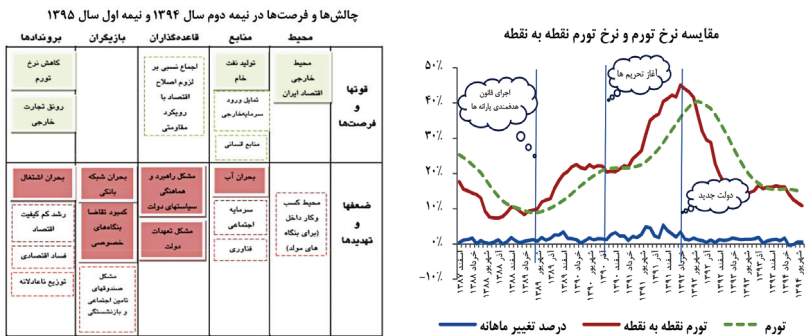
سمت و سوی اقتصاد ایران در سال ۹۵

محمدقلی یوسفی، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی تحلیل کرد

دکتر یوسفی در گفت‌وگو با آتیه‌نو به دولت توصیه‌می‌کند تمرکز خود را بر صنعت و کشاورزی قرار دهد

بررسی اماره‌ایی که از مراکز تحقیقی کشور منتشر شده است نشان از حرکت اقتصاد کشور از شرایط منفی سالهای ۹۲ و ۹۳ به شرایط مثبت در سال ۹۴ و ۹۵ است. جامع‌ترین گزارش را مرکز پژوهش‌های مجلس انجام داده است که برخی از امار و ارقام آن به تفکیک در جدول ذیل دیده می‌شود. این گزارش که با همکاری جمعی از استادان اقتصادی دانشگاه‌های کشور و با اتکا به اماره‌ای رسمی مرکزی چون

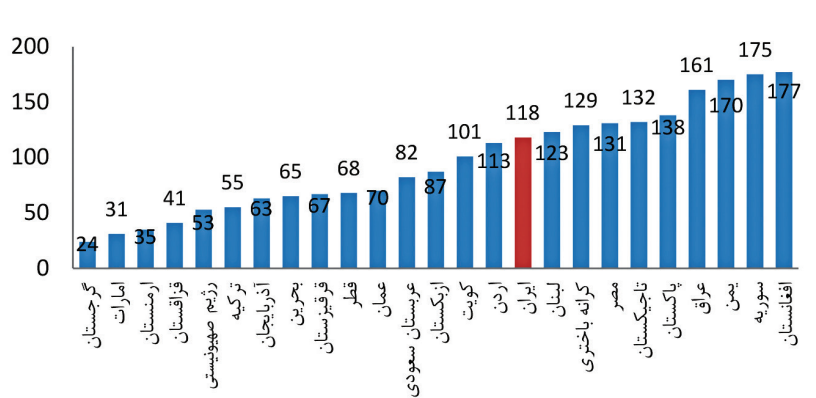
نرخ تورم در سال ۱۳۹۵ امکان پذیر است

رشد اقتصادی و تورم گروه‌ها، مناطق و کشورهای مختلف دنیا

عنوان	رشد اقتصادی				تورم	
	۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۶
کل دنیا	۳/۴	۳/۱	۳/۶	۳/۵	۳/۳	۲/۱۶
اقتصادهای پیشرفته	۱/۸	۲	۲/۲	۱/۴	۰/۳	۱/۲
اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه	۴/۶	۴	۴/۵	۵/۱	۵/۶	۵/۱
اتحادیه اروپا	۱/۵	۱/۹	۱/۹	۰/۵	۰/۱	۱/۱
آمریکای مرکزی و لاتین	۱/۳	-۰/۳	۰/۸	۷/۹	۱۱/۲	۱۰/۷
منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا	۲/۶	۲/۳	۳/۸	۶/۵	۶/۵	۵/۵
آفریقا (زیر صحر)	۵/۰	۳/۸	۴/۳	۶/۴	۶/۹	۷/۳
ایالات متحده	۲/۴	۲/۶	۲/۸	۱/۶	۰/۱	۱/۱
چین	۷/۳	۶/۸	۶/۳	۲	۱/۵	۱/۸
ژاپن	-۰/۱	۶	۱/۰	۲/۷	۰/۷	۰/۴
آلمان	۱/۶	۱/۵	۱/۶	۰/۸	۰/۲	۱/۲

Source: world economic outlook, October 2015, IMF.

جایگاه منطقه‌ای ایران در گزارش بین‌المللی سهولت انجام کسب‌وکار سال ۲۰۱۶

وضعیت تولید صنعت خودروسازی

تولید	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳
خودروسازی (هزار دستگاه)	۱۶۴۹	۹۲۳	۷۲۹	۱۱۲۹
رشد (درصد)	-	-۴۴	-۲۱	۵۵

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت.

توزیع موضوعی مصوبات اقتصادی دولت

موضوع	تعداد	سهم از کل مصوبات
واگذاری‌ها	۲۴	۲۴
حمایت از تولید ملی و بهبود فضای کسب‌وکار	۲۳	۲۳
نظام مالیاتی، تعرفه، عوارض و جرانم	۱۲	۱۲
تجارت گمرک و معافیت‌ها	۸	۸
قیمتگذاری و خرید تضمینی	۵	۵
بودجه و نظارت	۵	۵
شرکت‌های دولتی	۳	۳
نفت و گاز	۴	۴
سایر	۱۴	۱۴
جمع	۹۸	۱۰۰

دولت در سال آینده با مشکلات ریزودرشت اقتصادی دست‌به‌گریبان خواهد بود و باید برای عبور از آن‌ها برنامه‌هایی داشته باشد. رفع رکود و مقابله با بیکاری به‌خصوص بیکاری جوانان و تحصیل کرده‌ها مهم‌ترین خواسته از دولت است. اما راهکار این مسئله چیست؟ سوال بزرگی که پاسخ درست به آن می‌تواند راهگشا باشد. محمدقلی یوسفی، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، در گفت‌وگو با آتیه‌نو نسخه خود را برای این مهم ارائه داد که در ادامه می‌خوانید.

چه مشکلات مهمی را در آینده پیش روی اقتصاد می‌بینید و آن را چگونه اولویت‌بندی می‌کنید؟

در حال حاضر اقتصاد ایران دچار مشکلات زیادی است، از بیکاری و عدم اشتغال‌زایی مناسب گرفته تا قاچاق و... اما به نظر من راه‌حل رفع بخش بسیار عمده‌ای از مشکلات اقتصادی توجه به بخش‌های مولد است. با این دیدگاه مهم‌ترین مشکل اقتصادی کشوری توجهی دامن‌دار به بخش صنعت و کشاورزی است. تا زمانی که این دو بخش به‌عنوان موتورهای محرک اقتصاد به حرکت در نیایند، نمی‌توان به صورت جدی به جنگ بیکاری و تامین نشدن معیشت مردم و حتی پایین بودن دستمزدهای کارگران رفت. بنابر این باید به صورت فوری این مسئله را مورد بررسی دقیق قرار دهیم که چرا از بخش‌های مولد کشور در این سال‌ها غفلت شده و با فوریت بیشتری جلوی این بی‌توجهی گرفته شود. در این صورت است که اقتصاد مسیر خود را در راه رسیدن به رشد پایدار خواهد شناخت.

بها دادن به بخش کشاورزی و صنعت، یعنی دقیقاً چه اتفاقی باید در این بخش‌ها بیفتد؟

بخش‌های صنعت و کشاورزی دچار مشکل رکود-تورمی هستند. همه این صنایع مشکلاتشان یکسان نیست و نمی‌توان یک نسخه برای رفع مشکل همه صنایع به صورت یکسان نوشت و مشکلات آن‌ها را حل کرد. ولی هر کدام از این صنایع مشکلاتی دارند و باید متناسب با مشکلاتشان نسبت به درمان آن‌ها اقدام شود و این نیازمند مطالعه عمیق است، زیرا بدون مطالعه، برداشتن هر گامی موجب از دست دادن منابع می‌شود. کاری که تا به حال انجام نشده حمایت از بخش‌های تولیدی بوده است. برای عبور از شرایط فعلی تنها راه‌حل، تقویت بخش‌های صنعت و کشاورزی است. صنعت و کشاورزی است که می‌تواند مزیت و اشتغال پایدار و مولد ایجاد کند. اقتصاد کشور در حال حاضر نیازمند رشد اقتصادی خوب است.

منظور تان از رشد خوب چیست؟

وقتی حرف از رشد اقتصادی به میان می‌آید به معنی افزایش میزان درآمد سرانه است. باید دید این افزایش درآمد از چه راه‌ها به دست آمده است، حتی در شرایطی که بخش‌های مولد مانند صنعت و کشاورزی هم رشد نکرده باشد، می‌توان با اتکا به افزایش درآمد نفت یا سایر محل‌های خام‌فروشی مدعی رشد اقتصادی بود. اما این رشد اقتصادی از نظر من رشد

بد و غیر پایدار است. هر چند خود آن هم در برهه‌ای نیاز است. اما آنچه می‌تواند اقتصاد را بیمه کند، رشد اقتصادی خوب به معنی افزایش درآمد از محل‌های مولد است. دولت می‌تواند از طریق افزایش صادرات نفت یا افزایش هزینه‌های خود اقتصاد را رشد دهد، با اگر بخشی از منابع را برای افراد ثروتمند هزینه کند اقتصاد رشد پیدا خواهد کرد و این رشد بد است. رشد خوب رشدی است که از طریق افزایش تولید صنعت و کشاورزی و ایجاد اشتغال اتفاق بیفتد. اگر رشد اقتصادی داشته باشیم اما اشتغال پایدار با خود به همراه نداشته باشد، مشکلات اساسی اقتصاد ما حل نخواهد شد. این موضوعی است که متصدیان فعلی برنامه‌ریزی باید به صورت خیلی جدی آن را مد نظر داشته باشند.

برخی معتقدند مزیت ما در بخش خدمات است و نه در بخش صنعت و یا کشاورزی، پاسخ شما در این باره چیست؟

باید اول مزیت را بازشناسی کنیم، منظور از مزیت اگر برخی مزیت‌های طبیعی باشد این‌ها شکننده است. مزیت را باید ایجاد کرد و من باز هم تکرار می‌کنم، اگر به بخش‌های مولد بها داده شود و در این بخش‌ها مزیت ایجاد شود می‌توان به آن دلخوش بود. خدمات هم باید در خدمت همین بخش‌ها باشد. در این بین باید بین امتیاز و مزیت هم تفاوت قائل شد. آن‌هایی که برای توسعه کشور نسخه می‌نویسند به این توجه می‌کنند که مزیت را باید ایجاد کرد و خودبه‌خود به وجود نمی‌آید، اگر هم چنین باشد شکننده است. اگر خدمات ما در خدمت تولید و صنعت و کشاورزی نباشد معنی نمی‌دهد و خدماتی هم نداریم که ارائه بدهیم. برای مثال ما در بخش گردشگری مزیت نداریم، آنچه در این بخش در حال حاضر در اقتصاد کشور قابل شناسایی است، امتیاز است. اما این امتیاز‌ها با برنامه‌ریزی می‌تواند تبدیل به مزیت شود.

اگر بگوییم کشور دچار مشکل بیکاری است و معیشت مردم با مشکل مواجه است...، از حرف‌های شما برداشت می‌شود که راه‌حل نهایی همه این‌ها بها دادن به صنعت و تولید و کشاورزی است. از سوی دیگر توقعات کوتاه‌مدت‌تری هم از دولت وجود دارد، مثلاً همین دستمزد کارگران با معیشت مردم، با این توقع‌ها چگونه باید برخورد شود؟

اولاً اشتغال باید پایدار باشد. وقتی دولت در این جهت برنامه‌ریزی می‌کند خودموضوع دستمزد هم حل می‌شود، چون اشتغالی پایدار است که شاغلان آن از دستمزد خود احساس رضایت داشته باشند. اشتغال‌های زودگذر مثل رشد زودگذر است که در نتیجه افزایش قیمت نفت صورت می‌گیرد. ما به رشد و اشتغال پایدار نیاز داریم. اشتغالی که بتواند یک شغل دیگر ایجاد کند و تکثیر شود، وگرنه اگر بخواهیم اشتغال مقطعی ایجاد کنیم، به نتیجه نمی‌رسیم. دستمزد را باید با توجه به شرایط اقتصاد در نظر بگیریم. تجربه بدی از اشتغال دولتی داریم و بیشتر تعیین دستمزد مربوط به شاغلان دولتی است. در بسیاری از موارد درست از این‌ها استفاده نمی‌شود و این امر هزینه زیادی می‌کند و هر گونه دخل و تصرف در شرایط اقتصادی زندگی همه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابر این در شرایطی که ساختار اقتصادی سالم نیست به‌تنهایی نمی‌توان یک مشکل خاص را حل کرد.

دوشنبه ● ۲۴ اسفند ۱۳۹۴ ● شماره چهل و هفت

A T I V E H N O

پیش‌بینی تورم در کوتاه‌مدت، براساس ۱۹ موضوع خصوصی سیاسی، حمایت از تولید ملی، بهبود فضای کسب و کار و نظام مالیاتی کار گرفته